

Onderwijs met leerlingen of leraren thuis

Ook dit schooljaar is het nog nodig dat scholen soms afstands- of hybride onderwijs geven. Hoe organiseer je je onderwijs wanneer je te maken krijgt met ziekte of quarantaine van leraren of leerlingen thuis? We zien op dit moment 3 dominante scenario's op scholen:

Scenario 1: een deel van de leerlingen is niet op school, maar ook niet ziek

Scenario 2: de leraar is niet op school, maar ook niet ziek

Scenario 3: alle leerlingen (uit een klas) zitten thuis, maar zijn niet ziek

Op basis van de ervaringen van scholen tot nu toe delen we in dit document tips voor hoe je als school bij elk scenario kunt handelen en waar je aan moet denken.

Scenario 1 : Als er een relatief kleine hoeveelheid leerlingen niet in de les aanwezig is

Scholen die de afwezige leerlingen toch de les willen laten volgen, kiezen bijna allemaal tussen het zogenaamde *buddysysteem* of het *streamen* van de les.

- A. Bij het *buddysysteem* is 1 **leerling** of de klas verantwoordelijk voor het aanhaken van de leerling. Meestal gebeurt dit via een laptop of tablet die door 1 van de leerlingen in de klas wordt bediend en van les naar les wordt meegenomen. De leerling thuis volgt de les via het door de school gekozen digitale middel (meestal Teams, Zoom of Google Meet, Google Break out room). De leerling kan op deze manier de uitleg van de docent volgen en tijdens het verwerkingsmoment samenwerken met leerlingen in de klas. Meer informatie over deze vorm van hybride onderwijs kunt u hier vinden:

<https://www.lesopafstand.nl/lesopafstand/lesgeven/een-hybride-les-geven/>

- B. Bij het *streamen* is de **docent** in de lead. Streamen kan op verschillende manieren plaatsvinden.
- Bij een volledige streaming wordt de docent via een camera of webcam en microfoon live gevolgd tijdens de les. Andere leerlingen zijn niet in beeld maar kunnen wel gehoord worden. De docent kan de hele les streamen of alleen het uitlegmoment. Sommige docenten nemen de instructie op, zodat die door leerlingen teruggekeken kan worden. Meer informatie over deze vorm van streamen [vindt u hier](#).
 - Bij een gedeeltelijke streaming deelt de docent zijn/haar scherm via Teams, Zoom, Google Meet etc. en luistert en kijkt de leerling mee met de uitleg op het scherm. Tijdens de verwerkingstijd kan de leerling ingelogd blijven om vragen te stellen of kan de leerling uitgelogd worden en zelf werken. In plaats van via de laptop van de docent, kan de leerling ook meedoen als de docent het smartboard met de leerling deelt en zorgt via bv een microfoon dat de leerling de les kan volgen.
 - Bij sommige scholen zien we dat docenten voor de leerlingen die thuiszitten maar niet ziek zijn aparte digitale spreekuren organiseren, buiten de lessen om. Dit legt wel meer druk op de tijd van de docent.

Scenario 2 : Als de docent thuis is, maar niet ziek

In dit geval kan de docent gebruik maken van de opgedane kennis van de eerste periode van afstandsonderwijs voor het geven van digitale lessen. Veel scholen kiezen ervoor de les door te laten gaan, waarbij de leerlingen in het lokaal van de docent of op een andere plek binnen de school zitten, vaak met een surveillant. De les wordt gegeven via 1 scherm in het lokaal of via de individuele laptop van de leerlingen. Om de rust te bewaren kiezen veel scholen ervoor om een surveillant in te zetten, al is dat niet overal nodig. Soms staat de camera van de docent alleen aan tijdens instructie, en gaat die daarna uit, als de leerlingen zelf aan de slag gaan.

Met name scholen waar de leerlingen niet met een eigen device werken vinden het zinvol om surveillanten in te zetten als moderator tussen docent en leerlingen, om zo meer zicht te hebben op het leerrendement van de leerlingen en de klassendynamiek na te bootsen die er anders zou zijn. Leerlingen kunnen op deze manier makkelijker vragen stellen en samenwerken. Bovendien ondersteunt het de thuiszittende docent.

Op scholen waar leerlingen wel met een eigen device werken gaan leerlingen na de instructie bijvoorbeeld samen aan de slag via Google break out rooms.

Veel scholen geven wel aan dat het een uitdaging is om surveillance op school te organiseren, zeker als er meer docenten thuis komen te zitten. Scholen zetten hiervoor daarom niet alleen andere docenten in of onderwijsassistenten in, maar ook studenten, ouders en oud-leerlingen. Een andere oplossing is om het rooster in te korten (bv naar lessen van 40 minuten) en zo tijd te maken voor een schaduwrooster, zodat collega's elkaars lessen kunnen overnemen of kunnen surveilleren bij de digitale les van de thuiszittende docent.

Scenario 3 : Als een klas of hele jaarlaag thuis is

In dit geval zullen de docenten en leerlingen weer tijdelijk terug moeten grijpen naar de situatie van voor de zomervakantie, met alle opgedane kennis en het voortschrijdend inzicht dat op school aanwezig is.

Op [Voortgezet Leren](#) en [VO-academie](#) staan veel praktijkvoorbeelden en tips voor afstandsonderwijs als ook op [Les op Afstand](#).

Overige tips van scholen bij de verschillende scenario's:

- Zorg dat de link naar de digitale bijeenkomsten (in Teams, Zoom, Google classroom enz.) in de digitale agenda van de leerling, de **ELO** of op een andere centrale plek wordt gezet. Op die manier blijft de leerling overzicht houden over waar hij/zij op welk moment moet inloggen om de les te kunnen volgen.
- Zorg voor **studiewijzers** voor alle vakken en geef werk altijd voor elke les op 1 centrale plek op (bv Magister, Som), zodat leerlingen zelfstandig verder kunnen werken.
- Zorg voor een gedragen afspraak over hoe leerlingen, ouders en docenten omgaan met elkaar tijdens de digitale lessen, zeker als er sprake is van streaming. Een (uitbreiding van een) gedragscode kan hierbij helpen. Voorbeelden van **gedragsregels** vindt u hier: <https://www.lesopafstand.nl/lesopafstand/privacy-en-beveiliging/veilig-gebruikmaken-van-video/>

Tot slot:

- Op de website lesopafstand.nl staan de 3 scenario's ook beschreven en kunt u aan de hand van een stappenplan tot een gedragen plan komen voor uw eigen school. De precieze manier waarop je je onderwijs op afstand of hybride onderwijs invult, hangt immers af van de doelstelling of ambitie van de school, gebaseerd op de beschikbare mensen en (digitale) middelen. De link naar het stappenplan, de verschillende scenario's en aandachtspunten [vindt u hier](#).
- [Hier](#) vindt u data van interessante webinars de komende tijd rond hybride onderwijs.
- Op de [website Eduardo](#) kunnen zowel leraren als school- en teamleiders hun vragen aan collega's voorleggen, kennis en ervaringen delen en antwoorden op veelgestelde vragen vinden.
- Als u specifieke vragen heeft, kunt u die stellen bij de helpdesk van de VO-raad (helpdesk@vo-raad.nl), of via het [loket van lesopafstand](#).